למ"ד כו'. פלוגתא היא באלו טרפות (חולין מז:) איכא למ"ד טרפה יולדת ואיכא למ"ד אינה יולדת [יא]: **זה וזה גורם.** ואיכא לפלוגי בעובר ירך אמו הוא אלא א"כ עיברה ואח"כ נטרפה דהתם למ"ד ירך אמו הוא אירע הטרפות בגופו [יב] אבל היכא דנטרפה ולבסוף עיברה ליכא למימר ירך אמו הוא שהרי יש בו לד היתר אלא בזה וזה גורם פליגי: [יג] **אפרוח.** שנולד מבילת יונה טרפה שאסור ליקרב: (ג) [יד] ולד במעי בהמה אינו אלדוק בגופה אלא תלוי באויר ומעצמו הוא נולר וגדל והולך אבל בילה כל זמן שאינה נגמרה אלדוקה באשכול וגדילה ונגמרה מגוף התרנגולת. ל"א מאוירא קא רביא לאחר שנולד [טו] והולך וגדל הילכך עיקר גידולו אינו ממעי אבל בילה מגופה דתרנגול' רביא והדבר מוכיח שלאחר שילאת אינה גדילה [טז] משום הכי מודו רבנן [יז] לשון הירושלמי: [א] **ל"ל רבא לרב הונא בו'.** [יח] אלישנא קמא למ"ד טרפה יולדת לישנא בתרא למ"ד טרפה אינה יולדת [יט] שיהא קמא שהיו כבר באשכול בשעה שנטרפה התרנגולת: **מנא הא דרוור.** במסכת זיר (דף נ:) מפרש שיעורו: **הבאה מאדם חי.** ואח"כ מת: **רבי אליעזר מטמא.** דגופיה הוא [יט] ועד כאן לא פליגי רבנן עליה כו'. (ד) [יט] יז) [ל"ל ועיקר] דאפילו בחיים נמי מטמא ר"א דאבר מן [יח] חי מטמא במגע ובמשא ובאהל כאבר מן המת [יט] בהעור והרוטב (חולין קכח:) אבל באפרוח אפי' ר' אליעזר מודה דיקרב דהא גופא אחריא הוא וגוף זה לא היה במעי הטרפה: **נבפר דאסריחא.** אחר שהסריחה הבילה יצא זה ממנה וכשהסריחה פקע איסורא דהואי עפרא בעלמא הלכך מותר זה שיצא ממנה אחרי כן: **הבי נמי דאסירא.** והא אמר [יא] לעיל (ה) דמוקמה הוא [ט] ואסור באכילת כרשינין אבל דלאו מוקמה לא: **חבב רוחה שחרים.** כל ימיו: **הואיל ויכולה לעמוד.** על אותו חבב של שחרית מעת לעת בלא שום אכילה אחרת וכשהגיע מעת לעת חזרה וינקה הלכך כל גדילתה ממנה היא ואפילו אכלה דברים אחרים בינתיים [יא]: **רק בכל אות נפשך** [לא] (**תאכל**) **בשר.** בפסולי המוקדשין מוקמינן לה בסיפרי דבי רב [ב]: **איזה דאמרי תזבח ואכלת בשר אין לך בו היתר אלא אחת בלבד.** לאפוקי חבב וגיזה דהנאה דמחיים היא אבל פודין את הקדשים להאכילן לכלבים ולא מייתר ליה [ג] לואכלת למדרש ולא לכלבך ומהך דרשא משמע דלכלבך שפיר דמי דהכי משמע אתה לא תאכל קודם זביחה כלומר לא תתהני מחייס אבל כלבך דלאחר מיתה הוא אפי' בלא זביחה שפיר דמי ופודין את הקדשים להאכילן לכלבים [ג] תרי תנאי ניהו והכי מוקמינן [ד] (בשחיטת חולין) (דף קב):

הדרן עלך כל האסורין

קדשי בדק הבית. ממעטינן להו בשילהי פ"ק (לעיל יג.) **דלא עבדי תמורה: פיגול ונותר וטמא** [לה] **כו'.** בשלמים כתיבי ובפ"ק [ו] [ז] **דיבמות** (דף ז.) מפרש שלמים בכלל כל הקדשים היו ולמה יצאו להקיש אליהן ולומר לך מה שלמים מיוחדין קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח:

מסורת הש"ס

[יא] [חולין נח. וש"נ], [ב] חולין נח. עדיות פ"ב משנה ח, [ג] אהלות פ"ב משנה ב ע"ש, [ד] [תוס' פ"ד ה"ינ], [ה] [שבת קטו: וש"נ], [ו] בכורות ו: טו., [ז] [פסחים כט. וש"נ], [ח] [שם וש"נ], [ט] לעיל יג., [י] [נ' רש"י לעיל כט: ד"ה עד שיאכילנו. ועי' תס"ד.], [כ] [ראה יב טו],

הגהות הב"ח

[א] גמ' וכן אדם מועלה אבל באפרוח אפילו רבי אליעזר מודה: [ב] שם ותכלת בשר אין לך בהן: [ג] רש"י ד"ה אפרוח וכו' ליקרב הס"ד ואחר כך מ"ה דמאוירא קא רביא ולד במעי: [ד] ד"ה רבי אליעזר וכו' רבנן עליה כו' ונראה בעיני דאפילו במיו: [ה] ד"ה הכי נמי וכו' לעיל דף כ"ט דמוקמה הוא דאסור: [ו] ד"ה הואיל וכו' בימיהם הס"ד ואח"כ מ"ה בשר דבתים רק בכל: [ז] ד"ה פיגול וכו' ובפ"ק דשבועות דף ז' מפרש שלמים:

רבינו גרשום

ולמאן דאמר בשחיטת חולין טרפה (אינה יולדת). שאין מתעברת משכחת לה האי ולד טריפה דקתני כגון שעיברה ואח"כ נטרפה: **ר' אליעזר סבר עובר ירך אמו הוא.** מה אמו אסורה שהיא טריפה אף ולד נמי: **מודים חכמים לר' אליעזר באפרוח שיצא מביצה טרפה שאסור.** באכילה. **אי לישנא קמא אי לישנא בתרא.** דהתם במסכת חולין הווין תרי לישני. אבל באפרוח שיצא מביצה טריפה אי לישנא קמא לא דמי לולד טריפה דהתם איכא היתרא בגויה דזה וזה גורם מותר באפרוח ליכא היתרא בגווה דאוקימנא התם בביצה טרפה דשיחלא קמא דמגופא דאימה פרשה הילכך אסור. וללישנא בתרא ביצה נמי הויא ירך אמו דמגופא דאימיה היא דאתיא מאשכול של ביצים דמעורה בגופה היינו שגדילה באיסור מגופה של עצמה: **אבל (אלא) בולד בהמה דמאוירא קא רבי.** שגדל לאחר שנולדה באויר העולם וגדל בהיתר אבל ביצה טריפה דאינה גדילה מאחר שנולדה אלא כל גדילתה הויא במעי תרנגולת באיסורא אפילו רבנן מודו דאסור: **מלא תרווד רימה תולעה הבא מאדם חי.** ואח"כ מת: **ר' אליעזר אומר מטמא.** אדם (אותו) מלא תרווד רימה [באהל המגוגע] (באהל ובמגע): **וחכמים מטהרין.** הואיל ופירש מחיים ודמי כעפר בעלמא ולא מטמא דלא הוי מגופו: **אבל באפרוח שיצא דמגופו דתרנגול.** היא הביצה כדאמרן אפילו רבנן מודו דזולד מעליא הוא וכגופה דמי ואסור. א"ל אביי אדרבה כו': **לישנא אחרינא** אבל באפרוח אימת מתגדל מביצה כלומר אימתי נברא בביצה לבתר דמסרחא דהויא כולה מותרת אותה שעה הוא נוצר וההיא עפרא בעלמא היא הביצה דלא חזיא לאכילה ואישתרית לה הילכך מודי דמותר: **ועוד דהא תניא בפירוש מודי ר' אליעזר לחכמים דמותר.** באכילה: **אלא מעתה האכילה כרשיני ע"ז** ולא איירי במסרה לעבודת כוכבים לכומרים אלא האכילה הוא עצמו שלא לשום ע"ז ואיפטם' מיניהו הכי נמי דאסירא: **אלא תני ר' חנינא טרטאה** הכא במאי עסקינן ר' חנינא בן אנטיגנוס. כגון **שהניקה חלב רותחה של טרפה משחרית לשחרית הואיל ויכולה לעמוד בלא אכילה** מכח אותו חלב מעת לעת שאין צריך אכילה מן אחרת הילכך גדל כולו מטרפה ואסור אבל בכרשיני עבודת כוכבים אינו יכול לעמוד עליהן **מעת לעת** וצריך אכילה אחרת ומותר: **אין פודין אותן.** לפי שאסור באכילה ואינן רואיין אלא לכלבים ואין פודין לכלבים משום בזיון קדשים אלא יאותו ויקברו: **דת"ר רק בכל אות נפשך.** בפסולי המוקדשים קא מיירי: **תובה ולא גיזה.** אבל אי אתה רשאי לגזוז בהן: **ואכלת** אתה ולא לכלבך: **ואכלת בשר ולא חלב.** דאסור לחלב בקדשים דהיינו עבודה: מיכן שאין פודין כו'. **איבא דאמרי תזבח ואכלת.** כוליה להכי אתא דאין לך בהן היתר אלא משעת זביחה ואילך דראוי לאכילה אבל קודם לכן אסורה לגיזה ולעבודה וכיון דלא דריש ואכלת למעט אלמא קסבר פודין את הקדשים וכו': **הדרן עלך כל האסורין:**

יש בקדשי מזבח כו'. קדשי בדק הבית אין עושין תמורה. דלא איקרו קרבן ועוד דלא קדשי אלא לדמים: **וולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן.** כדאוקימנן התם במסכת בכורות בפרק שני כגון דאיעבר לפני פדיונן ואיתליד לאחר פדיונן: **ואין נותנין מהן לאומנין.** בנאין בשכרן שבנין ביהמ"ק: **הא מני מתניתין ר' יהודה היא.** דאמר אפי' ולד עושה תמורה: **בעיקר ובחא קתני.** מתניתין דקדשי מזבח עושה תמורה:

ולד טרפה כו': למ"ד טרפה [יא] (אינה) ילדה משכחת לה כגון שנטרפה ולבסוף עיברה ובהא פליגי דר' אליעזר סבר [ב] זה וזה גורם אסור ורבנן סברי זה וזה גורם מותר למ"ד טריפה אינה [ג] היה משכחת לה כגון שעיברה ולבסוף נטרפה ובהא פליגי דר' אליעזר סבר [ד] עובר ירך אמו הוא ורבנן סברי עובר לאו ירך אמו הוא א"ר הונא [ה] מודים חכמים לר' אליעזר באפרוח ביצת טרפה שאסור מ"ט ע"כ לא פליגי עליה דרבי אליעזר אלא בולד בהמה דמאוירא קא רביא אבל ביצת טרפה מגופה דתרנגולתא קא רביא אפי' רבנן מודו [ו] א"ל [ז] רבא לרב הונא תניא דמסייע לך [ח] מלא תרוד רימה הבאה מאדם חי רבי אליעזר מטמא [א] וחכמים מטהרין עד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא ברימה [ט] דפירשא בעלמא הוא אבל [י] ביצה דמגופה דתרנגולת הוא אפילו רבנן מודו א"ל אביי אדרבה איפכא מסתברא ע"כ לא פליג ר' אליעזר עלייהו דרבנן אלא ברימה דאיקרי אדם מחיים רימה דכתיב [1] [יא] ותקות אנוש רמה ובן אדם תולעה אבל [יב] גבי ביצה [יג] [אימת גדלה לכי מסרחא וכי אסרחא עפרא בעלמא הוא] אפי' ר"א מודה [יד] ועוד תניא בהדיא [טו] מודה ר"א לחכמים [2] באפרוח ביצת טרפה [יז] שמותר א"ל [יח] אי תניא תניא: רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר כשרה כו': מ"ט אילימא דמפטמא מינה [3] אלא מעתה האכילה כרשיני ע"ז ה"נ דאסירא אלא תני ר' חנינא טרטאה קמיה דרבי יוחנן שהניקה חלב רותחה משחרית לשחרית הואיל ויכולה לעמוד עליה מעת לעת: כל הקדשים שנעשו טרפה אין פודין כו': מנא ה"מ [יט] דת"ר [2] תזבח ולא גיזה ואכלת ולא לכלבך בשר ולא חלב מכאן [כ] שאין פודים את הקדשים להאכילן לכלבים איבא דאמרי תזבח ואכלת [כא] אין לך בהן היתר אלא משעת זביחה ואילך קסבר [כב] פודין את הקדשים להאכילן לכלבים:

הדרן עלך כל האסורין

יש בקדשי מזבח [כג] שאין בקדשי בדק הבית

ויש בקדשי בדק הבית שאין בקדשי מזבח שקדשי מזבח עושין תמורה [כד] [כה] (**וקדשי בדק הבית אין עושין תמורה קדשי מזבח**) [כו] **חייבין עליו משום פיגול נותר וטמא ולדן**

יש בקדשי מזבח [וכו'] (אין בהן) משום פיגול. כדלקמן ס"פ ב"ש בזבחים (דף מו.) ג' כריתות בשלמים למה אחת לכלל ואחת לפרט כלומר לדון בדבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל [כד] שהיו מרוחקים ומה שלמים קדשי מזבח אף כל קדשי מזבח [כה] [כו] ונותר עון עון מפיגול וטמא חילול חילול מנותר:

עין משפט נר מצוה

נט א מיי' פ"ג מהלכות טומאת מת הל' י:

ס ב מיי' פ"ג מהלכות איסורי מזבח הל' יג [טוש"ע י"ד סימן פו סעיף ג] וברב אלפס חולין פ"ג דף רפ. ע"ש היטב:

סא ג מיי' שם הלי"ד ומומרת: ד [מיי' פ"ג שם הל"י]:

א ה מיי' פ"ח הל' תמורה הל"יב ופ"ז מהל' ערכין הלכה ז:

תורה אור השלם

1. אף כי אנוש רמה ובן אדם תולעה: איוב כה ו
2. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר בברכת יי אלהיך אשר נתן לך בכל שעריך הטמא והטהור יאכלנו כצבי וכאיל: דברים יב טו

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה ל"ל רבא לר"ה. נ"ל דל"ל אמר רב הונא וא"ל קודם ד"ה אפרוח:

מוסף רש"י

תזבח. רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר, בפסולי המוקדשין לאחר פדיון הכמור מדבר (בכורות ו: טו).

הדרן עלך כל האסורין

וקדשי בדק הבית אין עושין תמורה. דגמי תמורה כתיב קרבן, וקדשי בדק הבית לא מיקרו קרבן (לעיל יג.).

שינויי נוסחאות

[יא] טריפה יולדת. תיבת אינה נ"ש ונמחק (ש"מ) [ב] סבר. ס"א עובר ירך אמו הוא וכגון סברי עובר ירך אמו הוא. וכ"ש לא גרים לה. וכמ"ש אחר כמ"ש נ"א למ"ד טרפה יולדת משכחת כגון שנטרפה ובא פליגי דר' אליעזר סבר ירך אמו הוא וכגון סברי לאו ירך אמו הוא. למ"ד טרפה אינה יולדת משכחת לה בשעיברה ולבסוף נטרפה. ל"ר לא גרים לה. (ש"מ) [ג] אינה יולדת (ש"מ) [ד] מודו. נ"א אמר רב הונא מודים חכמים לר' אליעזר באפרוח שיצא מביצת טרפה שאסור מ"ט ע"כ לא פליגי רבנן עליה דר' אליעזר אלא בולד בהמה דמאוירא קא רביא אבל ביצת טרפה מגופה דתרנגולתא קא רביא אפי' רבנן מודו. ל"ל דאמר מודים חכמים לר' אליעזר באפרוח ביצת טרפה שאסור מ"ט ע"כ לא פליגי עליה דרבי

ולדן וחלבן אסור לאחר פדיונן. בבכורות (דף יד.) מוקי לה בתיעבור קודם פדיונם ואוליד לאחר פדיונם דאי תיעבור ואוליד קודם פדיונם אמר לעיל בפרק אלו קדשים (דף יז:) אם לרבות ולד בעלי מומין או ליקרב למאן דאית ליה או לרעייה למאן דאית ליה ואי תיעבור [ז] לאחר פדיונם ולד אול ולבי מיקרו אלא ודאי מייתי דתיעבור קודם פדיונם ואוליד לאחר פדיונם דלא מהני להו פדיון אמן שהן תמימים במעי אמן אפי' אם יפול בהן מום כשיולדו אינן מותרין כדתניא התם דלא אלימי למיתפס פדיונם והם קדושין דכיון דתיעבור לפני פדיונם קדשו מיד למ"ד במעי אמן הם קדושים ואפי' למאן דאמר בהוייתן ובשעת הויית אמן חולין מכל מקום תפסינהו [ח] קדושה בשעת הויתן [ט]: **הא** קדשי בדק הבית נותנין מנא ה"מ. מימה אלא מאי עבדינן מיניהו אי לא דייסינן להו לאומנין בשכרן לחזק בדק הבית ואומר מורי הרמ"ר דס"ד דאין מותר לקנות אלא עצים ואבנים שהן צורך הבנין וקדושתן נשארה עליהן אבל ליתן לאומנין בשכרם להועילן לחולין אסור אלא [יא] מתנדבין מעות בפני עצמן לפרוע לאומנין משום הכי איצטריך קרא דמאומן עצמן שהוקדשו נותנין לאומנין: **זכרים** ימכרו לצרכי עולות. [יב] משום דקיימא לן לקמן (דף לג:) דמתפיס תמימים לבדק הבית אינן יוצאין מידי מזבח ורבי יהושע סבר זכרים יקרבו עולות מידי מזבח ולא מידי מזבח לעולם, ור' יהושע סבר לא שביק אינש קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית מידי דחזי למזבח, הילכך מסתמא למזבח אקדשינהו והן עצמן יקרבו עולות (לעיל כ.). זכרים הן עצמן יקרבו עולות. לשם אומה אינש, דקסבר אדם חולק הקדישו, ואע"ג דמקדיש סתמא דעתיה הוה להקריב למזבח הרחוי לו, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים. אבל הן עצמן לא יקרבו שלמים עד שימכרו, דכיון דמקדיש סתמא הכל הקדיש הראוי למזבח, דומיא דבדק הבית שהולו קדוש, הלכך לדמי עולה אקדשינהו (בבחים קג.) וניחלו בדמיהן עולות דמתמייהו לעולה אקדשינהו (לעיל כ.). **בד"א בקדשי מזבח.** דהואיל ותכל וכיולים אין ראויין למזבח, הלכך אין מועלין בהן, **אבל** בקדשי בדק הבית. דאיל וקדושת דמיס הן ומהן ראויין לבדק הבית, אפילו אם הקדיש מרגגולת וכו', דמועלין בין בכיולים בין בתמים (מעילה יב:).

מוסף רש"י

המקדיש נכסיו. לבדק הבית (בבחים קג.). **ראויה לגבי מזבח.** תמימים (שם). **זכרים ימכרו לצרכי עולות.** דקי"ל (לקמן לג.) המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח, שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם (שם). **ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית.** דקסבר ר"ל אם הקדשות לבדק הבית ואפילו בהמה, ומיהו מידי דחזי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם, ור' יהושע סבר לא שביק אינש קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית דמתמיה הוה להקריב למזבח דומיא דבדק הבית שהולו קדוש, הלכך לדמי עולה אקדשינהו (בבחים קג.) וניחלו בדמיהן עולות דמתמיה לעולה אקדשינהו (לעיל כ.). **בד"א בקדשי מזבח.** דהואיל וחכל וכיולים אין ראויין למזבח, הלכך אין מועלין בהן, **אבל** בקדשי בדק הבית. הואיל וקדושת דמיס הן ומהן ראויין לבדק הבית, אפילו אם הקדיש מרגגולת וכו', דמועלין בין בכיולים בין בתמים (מעילה יב:).

שינויי נוסחאות

[ח] מתיבת מה עד תיבת יש בקדשי נכסים עד כל מיבה קו למעלה להורות כי לפ"ד לאוי למתקן (ש"מ) [ט] והקדש בבה"ב (ש"מ) [י] המלה לבהנים (ש"מ) [יא] ולד דקדשי מזבח (ש"מ) [יב] מנבח היא ומנן (ש"מ) [יג] נתנין. מנא הני מילי מ"ר (ש"מ) [יד] לי מקדיש מבלי (ש"מ) [טו] מיבות כו' אמר מר ממתק (ש"מ) [טז] הבית מאן תנא דסתם הקדשות לבדה"ב מ"ר מייא וחל על הכל ממתק (ש"מ) [יז] יוחנן. מ"ל רבי אליעזר היא (ש"מ) [יח] מ"ל תמנן, [יט] נכסים יפלו לבדה"ב. מ"ל ושאר נכסים לבדה"ב, בתמי פליגי ר' אליעזר סבר אין אדם חולק את נדרו מדנקבות לא אקדשינהו לעולה זכרים נמי לא אקדשינהו לעולה, ור' יהושע סבר אדם חולק את נדרו, ופליגא דרב אדא בר אהבה דאמר רב אדא בר אהבה אמר רב אמר מר בעדר שיש בו מחצה זכרים ומחצה נקבות אין אדם חולק את נדרו לא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב בשלא הקדיש אלא בהמה אפי' ר"א מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בשיש שאר נכסים עמהן אבל אם אין אדם חולק את נדרו מדשאר נכסים לא לקדשי מזבח בהמה נמי לא לקדשי מזבח ורבי יהושע סבר אדם חולק את נדרו ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית בשלמא לישנא בתרא היינו דקתני עם שאר נכסים לבדק הבית אלא לישנא קמא ליתני יפלו לבדק הבית [א] תניא נמי הכי ודמיהן יפלו לבדק הבית: הקדש בדק הבית חל על הכל: לאיתויי מאי אמר רבינא [ב]לאיתויי שפויי ונבייה: ומועלין בגידוליהן: לאתויי מאי אמר רב פפא [ג] לאתויי (בקדושת מזבח) [ל]חלב המוקדשין וביצי תורין [יג] כדתניא [יד] חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין בד"א בקדשי מזבח [מ]אבל בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בביצתה חמורה מועלין בחלבה ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח ה"מ גידולין דחזו למזבח אבל גידולין דלא חזו למזבח אין מועלין [יג] בהן: מתני'

[א] ולדן [ב] וחלבן אסור לאחר פדיונן והשוחטן [ג] בחוץ חייב [ד] אין נותנין מהן לאומנין בשכרן [ה] מה שאין כן בקדשי בדק הבית יש בקדשי בדק הבית [ו] שסתם הקדשות לבדק הבית [ז] הקדש בדק הבית חל על הכל [ח] ומועלין בגידוליהן ואין בהן הנאה [ט] לבעלים: **גמ'** וכללא הוא דכל קדשי מזבח עושין תמורה והרי עופות דקדשי מזבח הן [י] ותנן [יא] המנחות והעופות אין עושין תמורה כי קתני אבהמה והרי ולד [יב] קדשי מזבח הוא [יג] ותנן אין [יד] הולד עושה תמורה הא מני ר' יהודה היא דאמר ולד עושה תמורה והרי תמורה עצמה דקדשי מזבח [טו] ז) ותנן [טז] אין תמורה עושה תמורה כי קתני אעיקר זיבחא השתא דאתית להכי אפי' תימא רבנן כי קתני אעיקר זיבחא: ואין נותנין מהן לאומנין כו': הא קדשי בדק הבית נותנין [יז] א"ר אבהו דאמר קרא [יח] ועשו לי [יט] [כ] משלי: יש בקדשי בדק הבית [כא] כו': אמר מר סתם הקדשות לבדק הבית [כב] וחל על הכל מאן תנא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן [כג] דלא כר' יהושע [כד] דתניא [כה] המקדיש נכסיו והיה בהן בהמה ראויה לגבי מזבח זכרים ונקבות רבי אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית רבי יהושע אומר זכרים הן עצמן יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויבא בדמיהן עולות ושאר נכסים [כו] לבדק הבית ופליגא דרב אדא בר אהבה [כז] דאמר רב אדא בר אהבה אמר רב בעדר שכולו זכרים אפי' ר' אליעזר מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בעדר שיש בו מחצה זכרים ומחצה נקבות [כח] ור' אליעזר סבר אין חולק את נדרו ומדנקבות לאו עולות זכרים נמי לאו עולות ור' יהושע סבר [כט] חולק את נדרו ל"א אמרי לה אמר רב אדא בר אהבה אמר רב בשלא הקדיש אלא בהמה אפי' ר"א מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בשיש שאר נכסים עמהן [ל] [לא] ור"א סבר אין אדם חולק את נדרו ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לא לקדשי מזבח בהמה נמי לא לקדשי מזבח ורבי יהושע סבר אדם חולק את נדרו [לב] ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית בשלמא לישנא בתרא היינו דקתני עם שאר נכסים לבדק הבית אלא לישנא קמא ליתני יפלו לבדק הבית [לג] תניא נמי הכי ודמיהן יפלו לבדק הבית: הקדש בדק הבית חל על הכל: לאיתויי מאי אמר רבינא [לד]לאיתויי שפויי ונבייה: ומועלין בגידוליהן: לאתויי מאי אמר רב פפא [לה] לאתויי (בקדושת מזבח) [לו]חלב המוקדשין וביצי תורין [לז] כדתניא [לח] חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין בד"א בקדשי מזבח [מא]אבל בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בביצתה חמורה מועלין בחלבה ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח ה"מ גידולין דחזו למזבח אבל גידולין דלא חזו למזבח אין מועלין [לט] בהן: מתני'

[א] ולדן הקדש בדק הבית [ב] בכורות יד., [ג] לעיל יג., [ד] לעיל יב., [ה] סס, [ו] [מקלס. ע' שקלים פ"ד מ"ב ומ"ו. ועי' תו' כריתות ו. ד"ה מפריטין. (ג' קס"ו)], [ז] לעיל כ. וש"נ [מקלס פ"ד מ"ז], [ח] מעילה יב., [ט] [ע' לעיל כה: תו' ד"ה לתמ"ק. ג'. (קס"ו)],

תורה אור השלם

1. וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם: שמות כה ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' דרבי אליעזר סבר: (ב) רש"י ד"ה ולדן וכו' כל האסורין אמר בסר: (ג) ד"ה אלא בהמה וכו' למימר הכל בדר למזבח: (ד) ד"ה אלא וכו' ואיכא למימר דהכל בדר למזבח: (ה) ד"ה אלא וכו' תוריין דראוי לגבי מזבח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תנ"ה. ל"ל תני הכי:

רבינו גרשום

למעשוי תמורה. ולד דלאו עיקר זיבחא נינהו ומיתוקמא מתניתין אפילו כרבנן: ר' אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות [ומכרו] לצרכי (להביא) שלמים. משום דתניא המקדיש תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אין נפדין אלא למזבח שכל דבר הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם: ודמיהן יפלו לבדק הבית. מדקאמר ר' אליעזר ומכרו ודמיהן יפלו [כו'] אלמ' קסבר סתם הקדש לבדק הבית: ר' יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות. לקדשי מזבח משום דקדשי בדק הבית הן כולן לה' ועולה כולה לה' הילכך זכרים עצמן יקרבו עולות: אבל נקבות. דלא הוו כולן כליל: ימכרו ויבא בדמיהן עולות. דקסבר ר' יהושע אדם חולק את נדרו: המקדיש נכסיו. כלומר דמאי דאית בהו דחזי למזבח לא שביק קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית אלמא בהמה למזבח ושאר נכסים לבדק הבית: ור' אליעזר סבר אין אדם חולק את נדרו. המקדיש סתם אלא הכל לבדק הבית דמה נקבות לא מצי אקדשינהו לעולה אף זכרים נמי לא אקדשינהו לעולה דאין אדם חולק נדרו הילכך אלו ואלו ימכרו ודמיהן יפלו לבדק הבית. והאי דקאמר ר' אליעזר אין אדם חולק את נדרו דזכרים לא אקדשינהו אלא לדמי היינו פליגא דרב אדא בר אהבה דאמר רב אדא בר אהבה כו': דאפילו ר' אליעזר מודה דאין עצמן יקרבו עולות. אלא כי פליגי בעדר שיש בו כו': ור' יהושע סבר אדם חולק. וזכרים יקרבו עצמן עולות ונקבות ימכרו ויביאו בדמיהן עולות: הקדש בדק הבית חל על כל דבר: אמר רבינא לאיתויי שפויי ונבייה. שאם הקדיש עצים לבדק הבית חל הקדש נמי על שפוי על הנסורת שנופלין כשכורתין אותו ועל הנבייה על העלים שנפלו ממנו מה שאין כן בקודשי מזבח כדאמר במס' מעילה בפ' ולד חטאת (דף יד.) גזברין שלקחו עצים למערכה מועלין בעצים ולא בשפוי ונבייה: ומועלין בגידולין: לאיתויי חלב של הקדש. דבהמת קדשים בדק הבית ובציצי תורין דקדשי בדק הבית דמועלין נמי באותן גדולי הקדש כדתנן חלב כו': בד"א בקדשי מזבח. דלא חזו הני גידולין למזבח: אבל (אלא) בקדשי בדק הבית. אפי' בחמור של קדשי בדק הבית מועלין נמי בחלבו אע"ג דלא חזי לאכילה: ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח. הכא

מסורת הש"ס

(נמי) בהני גדולי כגון חלב וביצי תורין דלא חזו למזבח אין מועלין: ואין בהן הנאה לבהנים. בהקדש בדק הבית אפי' בשפויי ונבייה דבדק הבי' דמועלין בהן:

מתני' כגון גדולי בהמה ובכורות ולדן וחלבן. יז] נפקא לן לעיל [ע"ח] בסס"פ כל האסורין (ב) בשר ולא חלב. ולדן מפרש בפ"ב דבכורות (דף יד.) בדאיעבר לפני פדיונה ואתיליד לאחר פדיונה דלית ליה תקנתא ליקרביהו מכח קדושה דחויה אתי ליפרקינהו יח] לא אלימי למתפס פדיונן אבל נתעבר לאחר פדיונה ולד בני ואיל וינהו ומותרין יט] ובקדשי בדק הבית אפי' דאיעבור קודם פדיונם שרו דלא אקדשינהו אלא לדמי ולא חמירא קדושתייהו כולי האי כ]: **חל על הכל.** אפי' על האבנים ועל העצים: **ומועלין בגידולן.** מפרש טעמא בגמ': **גמ' כא]אמר מר סתם הקדשות לבדק הבית.** ואפי' בהמה במשמע: **מאן תנא.** דאפי' בהמות אי אקדשינהו סתם דלא אמר למזבח אמרינן לבדק הבית אקדשינהו דלא כר' יהושע: **ודמיהן יפלו עם שאר נכסים כו'.** קסבר ר' אליעזר סתם הקדשות לבדק הבית ואפי' בהמה ומיהו כל הראוי למזבח כשהוא פודהו מיד הגזבר אינו פודהו אלא למזבח דאינו יוצא מיד מזבח לעולם כדתניא לקמן [לג:] בהאי פירקא המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח: **ר' יהושע אומר כו'.** אלמא מידי דחזי למזבח סתם קדושתיה למזבח: **ופליגא דרב אדא.** הא כא]דאוקמיה מתני' כרבי אליעזר פליגא אדרב אדא דאמר לר"א ר' נמי סתם מקדיש בהמה למזבח מקדיש לה והכא היינו טעמא משום דאין אדם חולק נדרו חליו לחדא קדושה: **אדם חולק את נדרו.** זכריס לעולה ונקבות לדמי עולה דשלמים ליכא למימר דליקרבו בלא פדיון דכיון דאיתו אכיל להו אתי לידי מעילה כב] דמסתמא לא אמר שלמים נינהו וכיון דהקדיש הכל אינו יכול ליהנות מהן: **אלא בהמה.** כל בהמותיו אפילו רבי אליעזר מודה דאע"ג דאיכא נקבות הואיל וחזיין כל הבהמות למזבח אמרינן סתמייהו למזבח וזכריס יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ודמיהן עולה הואיל דאיכא למימר (ג) כל הנדר למזבח: **אלא לישנא קמא.** דאמר רב אדא בר אהבה אמר רב בעדר שכולו זכרים אפי' ר"א מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בעדר שיש בו מחצה זכרים ומחצה נקבות כג] אין אדם חולק נדרו חליו להקרבת הגוף וחליו להקרבת דמיס ואפילו ליכא אחר נכסים ואיכא למימר (ד) דכל הנדר למזבח פליג רבי אליעזר אמאי תני דמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית הא זימנין דליכא שאר נכסים כלל: **שפויי ונבייה.** שאם הקדיש עצים לבדק הבית חל הקדש נמי על שפוי על הנסורת שנופלין כשכורתין אותו ועל הנבייה על העלים שנפלו ממנו מה שאין כן בקודשי מזבח כדאמר במס' מעילה בפ' ולד חטאת (דף יד.) גזברין שלקחו עצים למערכה מועלין בעצים ולא בשפוי ונבייה: **לאיתויי חלב של הקדש.** דבהמת קדשים בדק הבית וביצי תורין דקדשי בדק הבית דמועלין נמי באותן גדולי הקדש כדתנן חלב כו': **בד"א בקדשי מזבח.** דלא חזו הני גידולין למזבח: **אבל (אלא) בקדשי בדק הבית.** אפי' בחמור של קדשי בדק הבית מועלין נמי בחלבו אע"ג דלא חזי לאכילה: **ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח.** כל"ל דאיכא מזבח דאיכא דאיכא נמי בחלבו אע"ג דלא חזי לאכילה: **ואין בהן הנאה לבהנים.** בהקדש בדק הבית אפי' בשפויי ונבייה דבדק הבי' דמועלין בהן:

כ) א מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הלכה יא:
ג) ב מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הל"ב:
ד) ג מיי' פ"ח מהל' מעילה הלכה ג:
ה) ד מיי' פ"ה מהלכות ערכין הל' ז ופ"ו הלכה ח:
ו) ה מיי' שם פ"ו הלכה ח:
ז) ו מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ו:
ח) ז מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה יא:
ט) ח ט מיי' שם הלכה טו:
י) י מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה ז ועי"ש:
יא) כ מיי' פ"ה מהל' מעילה הל"ט ועי"ש:
יב) ל מיי' שם פ"ג הלכה יב:
יג) מ מיי' שם הל' יג:

מוסף רש"י

המקדיש נכסיו. לבדק הבית (בבחים קג.). **ראויה לגבי מזבח.** תמימים (שם). **זכרים ימכרו לצרכי עולות.** דקי"ל (לקמן לג.) המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח, שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם (שם). **ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית.** דקסבר ר"ל אם הקדשות לבדק הבית ואפילו בהמה, ומיהו מידי דחזי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם, ור' יהושע סבר לא שביק אינש קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית דמתמיה הוה להקריב למזבח דומיא דבדק הבית שהולו קדוש, הלכך לדמי עולה אקדשינהו (בבחים קג.) וניחלו בדמיהן עולות דמתמיה לעולה אקדשינהו (לעיל כ.). **בד"א בקדשי מזבח.** דהואיל וחכל וכיולים אין ראויין למזבח, הלכך אין מועלין בהן, **אבל** בקדשי בדק הבית. הואיל וקדושת דמיס הן ומהן ראויין לבדק הבית, אפילו אם הקדיש מרגגולת וכו', דמועלין בין בכיולים בין בתמים (מעילה יב:).

שינויי נוסחאות

[ח] מתיבת מה עד תיבת יש בקדשי נכסים עד כל מיבה קו למעלה להורות כי לפ"ד לאוי למתקן (ש"מ) [ט] והקדש בבה"ב (ש"מ) [י] המלה לבהנים (ש"מ) [יא] ולד דקדשי מזבח (ש"מ) [יב] מנבח היא ומנן (ש"מ) [יג] נתנין. מנא הני מילי מ"ר (ש"מ) [יד] לי מקדיש מבלי (ש"מ) [טו] מיבות כו' אמר מר ממתק (ש"מ) [טז] הבית מאן תנא דסתם הקדשות לבדה"ב מ"ר מייא וחל על הכל ממתק (ש"מ) [יז] יוחנן. מ"ל רבי אליעזר היא (ש"מ) [יח] מ"ל תמנן, [יט] נכסים יפלו לבדה"ב. מ"ל ושאר נכסים לבדה"ב, בתמי פליגי ר' אליעזר סבר אין אדם חולק את נדרו מדנקבות לא אקדשינהו לעולה זכרים נמי לא אקדשינהו לעולה, ור' יהושע סבר אדם חולק את נדרו, ופליגא דרב אדא בר אהבה דאמר רב אדא בר אהבה אמר רב בעדר שיש בו זכרים ונקבות אין אדם חולק את נדרו לא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב בשלא הקדיש אלא בהמה אפי' ר"א מודה דלא שביק אינש קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בשיש שאר נכסים עמהן דלא אמר רב אדא בר אהבה אמר רב בעדר שכולו זכרים אפי' ר' אליעזר מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בעדר שיש בו מחצה זכרים ומחצה נקבות אין אדם חולק את נדרו מדנקבות לא עולות זכרים נמי לא עולות ור' יהושע סבר אדם חולק את נדרו ל"א אמרי לה אמר רב אדא בר אהבה אמר רב בשלא הקדיש אלא בהמה אפי' ר"א מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בשיש שאר נכסים עמהן [ל] [לא] ור"א סבר אין אדם חולק את נדרו ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לא לקדשי מזבח בהמה נמי לא לקדשי מזבח ורבי יהושע סבר אדם חולק את נדרו [לב] ודמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית בשלמא לישנא בתרא היינו דקתני עם שאר נכסים לבדק הבית אלא לישנא קמא ליתני יפלו לבדק הבית [לג] תניא נמי הכי ודמיהן יפלו לבדק הבית: הקדש בדק הבית חל על הכל: לאיתויי מאי אמר רבינא [לד]לאיתויי שפויי ונבייה: ומועלין בגידוליהן: לאתויי מאי אמר רב פפא [לה] לאתויי (בקדושת מזבח) [לו]חלב המוקדשין וביצי תורין [לז] כדתניא [לח] חלב המוקדשין וביצי תורין לא נהנין ולא מועלין בד"א בקדשי מזבח [מא]אבל בקדשי בדק הבית הקדיש תרנגולת מועלין בביצתה חמורה מועלין בחלבה ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח ה"מ גידולין דחזו למזבח אבל גידולין דלא חזו למזבח אין מועלין [לט] בהן: מתני'

[ז] מעילה יב., [ח] [ע' לעיל כה: תו' ד"ה לתמ"ק. ג'. (קס"ו)], [ט] לעיל יג., [י] לעיל יב., [יא] ד) סס, [יב] [מקלס. ע' שקלים פ"ד מ"ב ומ"ו. ועי' תו' כריתות ו. ד"ה מפריטין. (ג' קס"ו)], [יג] לעיל כ. וש"נ [מקלס פ"ד מ"ז], [יד] מעילה יב., [טו] [ע' לעיל כה: תו' ד"ה לתמ"ק. ג'. (קס"ו)],

תורה אור השלם

1. וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם: שמות כה ח

הגהות הב"ח

(א) גמ' דרבי אליעזר סבר: (ב) רש"י ד"ה ולדן וכו' כל האסורין אמר בסר: (ג) ד"ה אלא בהמה וכו' למימר הכל בדר למזבח: (ד) ד"ה אלא וכו' ואיכא למימר דהכל בדר למזבח: (ה) ד"ה אלא וכו' תוריין דראוי לגבי מזבח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תנ"ה. ל"ל תני הכי:

רבינו גרשום

למעשוי תמורה. ולד דלאו עיקר זיבחא נינהו ומיתוקמא מתניתין אפילו כרבנן: ר' אליעזר אומר זכרים ימכרו לצרכי עולות ונקבות [ומכרו] לצרכי (להביא) שלמים. משום דתניא המקדיש תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אין נפדין אלא למזבח שכל דבר הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם: ודמיהן יפלו לבדק הבית. מדקאמר ר' אליעזר ומכרו ודמיהן יפלו [כו'] אלמ' קסבר סתם הקדש לבדק הבית: ר' יהושע אומר זכרים עצמן יקרבו עולות. לקדשי מזבח משום דקדשי בדק הבית הן כולן לה' ועולה כולה לה' הילכך זכרים עצמן יקרבו עולות: אבל נקבות. דלא הוו כולן כליל: ימכרו ויבא בדמיהן עולות. דקסבר ר' יהושע אדם חולק את נדרו: המקדיש נכסיו. כלומר דמאי דאית בהו דחזי למזבח לא שביק קדושת מזבח ומקדיש לבדק הבית אלמא בהמה למזבח ושאר נכסים לבדק הבית: ור' אליעזר סבר אין אדם חולק את נדרו. המקדיש סתם אלא הכל לבדק הבית דמה נקבות לא מצי אקדשינהו לעולה אף זכרים נמי לא אקדשינהו לעולה דאין אדם חולק נדרו הילכך אלו ואלו ימכרו ודמיהן יפלו לבדק הבית. והאי דקאמר ר' אליעזר אין אדם חולק את נדרו דזכרים לא אקדשינהו אלא לדמי היינו פליגא דרב אדא בר אהבה דאמר רב אדא בר אהבה כו': דאפילו ר' אליעזר מודה דאין עצמן יקרבו עולות. אלא כי פליגי בעדר שיש בו כו': ור' יהושע סבר אדם חולק. וזכרים יקרבו עצמן עולות ונקבות ימכרו ויביאו בדמיהן עולות: הקדש בדק הבית חל על כל דבר: אמר רבינא לאיתויי שפויי ונבייה. שאם הקדיש עצים לבדק הבית חל הקדש נמי על שפוי על הנסורת שנופלין כשכורתין אותו ועל הנבייה על העלים שנפלו ממנו מה שאין כן בקודשי מזבח כדאמר במס' מעילה בפ' ולד חטאת (דף יד.) גזברין שלקחו עצים למערכה מועלין בעצים ולא בשפוי ונבייה: ומועלין בגידולין: לאיתויי חלב של הקדש. דבהמת קדשים בדק הבית וביצי תורין דקדשי בדק הבית דמועלין נמי באותן גדולי הקדש כדתנן חלב כו': בד"א בקדשי מזבח. דלא חזו הני גידולין למזבח: אבל (אלא) בקדשי בדק הבית. אפי' בחמור של קדשי בדק הבית מועלין נמי בחלבו אע"ג דלא חזי לאכילה: ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח. הכא

מסורת הש"ס

(נמי) בהני גדולי כגון חלב וביצי תורין דלא חזו למזבח אין מועלין: ואין בהן הנאה לבהנים. בהקדש בדק הבית אפי' בשפויי ונבייה דבדק הבי' דמועלין בהן:

מתני' כגון גדולי בהמה ובכורות ולדן וחלבן. יז] נפקא לן לעיל [ע"ח] בסס"פ כל האסורין (ב) בשר ולא חלב. ולדן מפרש בפ"ב דבכורות (דף יד.) בדאיעבר לפני פדיונה ואתיליד לאחר פדיונה דלית ליה תקנתא ליקרביהו מכח קדושה דחויה אתי ליפרקינהו יח] לא אלימי למתפס פדיונן אבל נתעבר לאחר פדיונה ולד בני ואיל וינהו ומותרין יט] ובקדשי בדק הבית אפי' דאיעבור קודם פדיונם שרו דלא אקדשינהו אלא לדמי ולא חמירא קדושתייהו כולי האי כ]: **חל על הכל.** אפי' על האבנים ועל העצים: **ומועלין בגידולן.** מפרש טעמא בגמ': **גמ' כא]אמר מר סתם הקדשות לבדק הבית.** ואפי' בהמה במשמע: **מאן תנא.** דאפי' בהמות אי אקדשינהו סתם דלא אמר למזבח אמרינן לבדק הבית אקדשינהו דלא כר' יהושע: **ודמיהן יפלו עם שאר נכסים כו'.** קסבר ר' אליעזר סתם הקדשות לבדק הבית ואפי' בהמה ומיהו כל הראוי למזבח כשהוא פודהו מיד הגזבר אינו פודהו אלא למזבח דאינו יוצא מיד מזבח לעולם כדתניא לקמן [לג:] בהאי פירקא המתפיס תמימים לבדק הבית כשהן נפדין אינן נפדין אלא למזבח: **ר' יהושע אומר כו'.** אלמא מידי דחזי למזבח סתם קדושתיה למזבח: **ופליגא דרב אדא.** הא כא]דאוקמיה מתני' כרבי אליעזר פליגא אדרב אדא דאמר לר"א ר' נמי סתם מקדיש בהמה למזבח מקדיש לה והכא היינו טעמא משום דאין אדם חולק נדרו חליו לחדא קדושה: **אדם חולק את נדרו.** זכריס לעולה ונקבות לדמי עולה דשלמים ליכא למימר דליקרבו בלא פדיון דכיון דאיתו אכיל להו אתי לידי מעילה כב] דמסתמא לא אמר שלמים נינהו וכיון דהקדיש הכל אינו יכול ליהנות מהן: **אלא בהמה.** כל בהמותיו אפילו רבי אליעזר מודה דאע"ג דאיכא נקבות הואיל וחזיין כל הבהמות למזבח אמרינן סתמייהו למזבח וזכריס יקרבו עולות ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ודמיהן עולה הואיל דאיכא למימר (ג) כל הנדר למזבח: **אלא לישנא קמא.** דאמר רב אדא בר אהבה אמר רב בעדר שכולו זכרים אפי' ר"א מודה דלא שביק אינש קדשי מזבח ומקדיש לבדק הבית לא נחלקו אלא בעדר שיש בו מחצה זכרים ומחצה נקבות כג] אין אדם חולק נדרו חליו להקרבת הגוף וחליו להקרבת דמיס ואפילו ליכא אחר נכסים ואיכא למימר (ד) דכל הנדר למזבח פליג רבי אליעזר אמאי תני דמיהן יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית הא זימנין דליכא שאר נכסים כלל: **שפויי ונבייה.** שאם הקדיש עצים לבדק הבית חל הקדש נמי על שפוי על הנסורת שנופלין כשכורתין אותו ועל הנבייה על העלים שנפלו ממנו מה שאין כן בקודשי מזבח כדאמר במס' מעילה בפ' ולד חטאת (דף יד.) גזברין שלקחו עצים למערכה מועלין בעצים ולא בשפוי ונבייה: ומועלין בגידולין: לאיתויי חלב של הקדש. דבהמת קדשים בדק הבית וביצי תורין דקדשי בדק הבית דמועלין נמי באותן גדולי הקדש כדתנן חלב כו': בד"א בקדשי מזבח. דלא חזו הני גידולין למזבח: אבל (אלא) בקדשי בדק הבית. אפי' בחמור של קדשי בדק הבית מועלין נמי בחלבו אע"ג דלא חזי לאכילה: ואפילו למאן דאמר מועלין בגידולי מזבח. הכא

כ) א מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הלכה יא:
ג) ב מיי' פי"ח מהל' מעשה קרבנות הל"ב:
ד) ג מיי' פ"ח מהל' מעילה הלכה ג:
ה) ד מיי' פ"ה מהלכות ערכין הל' ז ופ"ו הלכה ח:
ו) ה מיי' שם פ"ו הלכה ח:
ז) ו מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה ו:
ח) ז מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה יא:
ט) ח ט מיי' שם הלכה טו:
י) י מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה ז ועי"ש:
יא) כ מיי' פ"ה מהל' מעילה הל"ט ועי"ש:
יב) ל מיי' שם פ"ג הלכה יב:
יג) מ מיי' שם הל' יג:

מתני' מקדושה לקדושה. דקדשי בדק הבית שהקדישם למזבח לא עשה כלום ובקדשי מזבח אין משנין מקדושת עולה לשלמים ומשלמים לעולה: **ומקדישין אותן.** מקדשי מזבח קמי: **הקדש עילוי.** כגון אם אמר על עולה הרי זו לבדק הבית מעלין אותה בדמים לפי מה שיש לו כח בה ונותן לגזבר דתנן בערכין בפ׳ המקדיש (דף כח:) מחרים אדם את קדשיו אם נדר נותן דמיהם ואם נדבה נותן את טובתם כלומר אם בהמה זו היתה נדר כגון דאמר הרי עלי עולה והפרים זו לנדרו כיון דאם מתה או נגנבה חייב באחריותה ממלא שכולה שלו ונותן כל דמיה לחרם הכהן[ב] והוא הדין נמי לבדק הבית אם התפיס קדשי מזבח לבדק הבית ואם נדבה [ג] דאם מתה אינו חייב באחריותה ממלא שאין לו חלק בה אלא טובת הנאה דרשאי ליטול דבר מועט מישראל חבירו כדי שיתן עולתו זאת לכן בתו כהן להקריבה כדי שיטול את העור וכפי אותה טובת הנאה יתן לבדק הבית: **ומחרימין אותם.** אם החרים קדשי מזבח נותן לכהן העילוי כמו שפירשתי: **אם מתו.** קדשי מזבח אפי׳ לאחר שהוממו אבל עדיין לא נפדו יקברו ואינו יכול לפדותם ולהאכילן לכלבים ואפילו למאן דאמר פודין את הקדשים להאכילן לכלבים הני מילי בשנעשו טרפה דאיכא העמדה והערכה אבל מתו לא דבעינן העמדה והערכה. אי נמי האי מתו [ד] כגון שעבר ושחטה קודם פדיונן וקאמר דשוב אינו יכול לפדותן ולאוכלן דבעינן העמדה והערכה ויקברו: **יפדו.** דלא היו בכלל העמדה והערכה [ה] כדמוכח טעמא בגמרא [ע״ב]: **גמ׳ חרמי להנים.** היינו סתם חרמין. ולהכי נקט לשון חרמי כהנים דזימנין דחרמים לבדק הבית כגון אי פרים ואמר הרי זה חרם לבדק הבית: **לא עשה כלום.** ואפי׳ הקדש עילוי לא יהיב להנים: **כל חרם דקדש קדשים הוי.** שהיה מתחילה קדש לה׳ הוא ואין כח כהן חל עליו: **לא עשה כלום.** דגופייהו לא מיפקע מבדק הבית וטובת הנאה לא שייכא בהו: **וכן חרמי להנים.** אין לו שום חלק בהם ואפי׳ טובת הנאה משום דאינו רשאי ליתן אלא לכהן שבאותו משמר ואליבא דמאן דמקיק מטלטלין[ז] לחרמי[ח] בערכין בפרק המקדיש (דף כח.): **הא קדשי מזבח.** דשייך בהו טובת הנאה מה שעשה עשוי ויהיב הטובת הנאה לכהן: [ט] **הא דשייריה.** לקדשי מזבח דלא תנייה בהדי הני: **אהדא שייריה.** כלומר על דבר זה שייריה ואם הקדישן לב״ה מה שעשה עשוי ויהיב הקדש עילוי [י] אבל לחרמי כהנים לא דבהדיא מיעטיה קרא: **ויפנייה בהדי הנך.** ונימא קדשי מזבח שהתפיסן לחרמי כהנים לא עשה כלום: **פרפי.** דאינו יכול להתפיסן אפי׳ לאחד משתי קדושות [יא]: **מאי נאו הקדש עילוי.** מקדישין אותו לבדק הבית ומחרימים דקתני היינו לחרמי כהנים ויהיב להנים העילוי [יב]: **ל״ש כי מפיק.** קדשי מזבח לבדק הבית בלשון הקדש ל״ש בלשון חרם יהיב העילוי לגזברין: [ג] **אמר עולא.** קרא לא כרב הונא משמע מדהוה ליה למכתב [יג] חרם קדשי קדשים הוא וכתיב [יד] וכל חרם הכי משמע על הכל חייל חרם ואפילו אמידי דקדש קדשים הוא: גזברין

לב״ה אין בה אלא עיכוב גזברין. פירש רש״י שאינה קריבה עד שיבואו גזברין לעמוד על גבה כדאמר התם [טו] היאך קרבנו של אדם קרב ואינו עומד ע״ג אבל [יח] שום דמים לא [יז]זיהיה לב״ה וכ״ש לחרמי כהנים דהא אפילו רב הונא דפליג אחרמי כהנים מודה בב״ה ומשני מדרבנן כלומר הך בריתא דלעיל דשייריה לקדשי מזבח לומר דחייל עליה [טז] בקדשי עילוי מדרבנן הוא דחייל דמדאורייתא ליכא אלא עיכוב גזברין ועולא נמי כי תירצה מדרבנן תירצה וקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר קרא לרבות חרמים למעילה כדכתיב בהו לה׳ עד כאן לשונו וקשיא טובא דאם כן תיקשי מתני׳ דלעיל דאמר מקדישין אותן הקדש עילוי ועוד קשה השתא אסיקנא דהוו דרבנן ובערכין (גם זה שם) דלית כל חרם לה׳ מלמד על קדשי קדשים ועל בערכין מלמד שחל לבדק הבית כדתנן במתני׳ מקדישין אותן הקדש עילוי וכן בערכין ועולא ה״ק אין בה אלא עיכוב גזברין כלומר אין להקדש בגוף הבהמה אלא

מתני׳ [ו]אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית אין משנין אותן מקדושה לקדושה [ב]ומקדישין אותן הקדש עילוי ומחרימין אותן [ג]ואם מתו יקברו [ד]רבי שמעון אומר קדשי בדק הבית אם מתו יפדו: **גמ׳** אמר רב הונא קדשי מזבח שהתפיסן לחרמי כהנים לא עשה כלום מאי טעמא אמר קרא [ה]כל חרם קדש קדשים הוא לה׳ כל חרם [ו]דקדש קדשים הוי [א] ההוא לה׳ [ב] ליהוי מיתיבי [ז]קדשי בדק הבית שהתפיסן בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים לא עשה כלום חרמי כהנים שהתפיסן בין לקדשי מזבח בין לקדשי בדק הבית לא עשה כלום הא קדשי מזבח שהתפיס לחרמי כהנים מה שעשה עשוי תיובתא דרב הונא אמר לך רב הונא [ח] כי שיירה אהדא שיירה [ט]דקדשי מזבח שהתפיסן לבדק הבית מה שעשה עשוי אבל לחרמי כהנים לא עשה כלום ולית׳נייה גבי הנך תנא דאית ביה תרתי קתני דלית ביה תרתי לא קתני תנן [י] מקדיש אותן הקדש עילוי [יא] מאי לאו הקדש עילוי לבד״ה ומחרימין לחרמי כהן לא אידי ואידי קדשי בד״ה ולא שנא מפיק להו בלשון הקדש לבדק הבית ולא שנא מפיק להו בלשון חרמי לבדק הבית והא לא תני דתניא בברייתא [יב] הקדש עילוי קדשי בדק הבית מחרימין אותם חרמי כהנים ועוד הא [יג] תניא קדשי מזבח שהקדישו לחרמי כהנים מה שעשה עשוי תיובתא דרב הונא תיובתא והא רב הונא קרא קאמר אמר עולא אמר קרא חרם כל חרם ומי אמר עולא הכי והא אמר עולא[יא] המתפים עולה לבד״ה אין בה אלא עיכוב גזברין

על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ולאותו תנא ניחא שפיר דרשא דרב הונא דהא דאמר מלמד שחל על קדשים היינו דווקא חרמים דלה׳ אבל לר׳ יהודה בן בתירא לא שייך למדרש הכי דהא לא מיירי כלל בהתפסה להקדש עילוי. ורמ״ר: **קדשי** בדק הבית שהתפיסן בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים **לא עשה ולא כלום.** פירש״י דבשלמא קדשי מזבח יש בהן טובת הנאה כדמפרש בגמרא אבל בקדשי בדק הבית מה טובת הנאה יש בהן:

חרמי כהנים שהתפיסן בו׳. פירש״י דאין לו בהן טובת הנאה שצריך הוא [יג] ליתנו לכהן [בע״כ] שבאותו משמר [יד] ואפילו למאן דלא מקיק מטלטלין לקרקעות ה״מ מקדיש עב״ל ואומר מורי דהך מילתא דמקיק מטלטלין לקרקעות בערכין בפרק המקדיש (דף כח.) אמר רב חסדא המחרים מטלטלין נותנן לכל כהן שירצה שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה החרים שדותיו נותנן לכהן שבאותו משמר ופריך וליקום מטלטלין לקרקעות ומשני ולאו תנאי היא דאיכא דמקיק ואיכא דלא מקיק ומה שפירש אפילו למאן דלא מקיק ה״מ במקדשים לא הכין רבי לשונו אלא נראה [טו] לפרש למורי [יז](שי׳) בדהיה כהן והכא אתיא [יח]כמאן דלא מקיק: **והאמר** עולא המתפים עולה לבד״ה אין בה אלא עיכוב גזברין. כדמתרצת דקתני בהדיא ומחרימין אותן חרמי כהנים כלומר לכהנים והתניא כו׳: **והא רב הונא קרא קאמר.** דאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה׳ יהא כלומר ולא לכהנים: **אמר עולא.** קרא להכי אתא חרם כל חרם דיכיל למימר חרם מאי כל חרם מלמד שחל חרם על כל קדש וקדש בין על קדשי קדשים דלה׳ הם בין על קדשים קלים לעילוי כדאמרן: **מי אמר עולא הכי.** דחל עלייהו חרם על קדשי המזבח: **והאמר עולא המתפים עולה לעילוי דבדק הבית אין בה אלא עיכוב גזבר בלבד.** כלומר אם אינה צריכה לא חל עליה כלום ואינה צריכה לא שום פדייה ולא שום המתנה אלא עיכוב גזבר בלבד כלומר לאלתר כשיבא הגזבר של הקדש יתן רשות לשוחטה וישחטנה לשם עולה מיד בלא פדייה. וכיון דקדושת בדק הבית לא חל עליה כ״ש דחרם נמי לא חל עליה דהא רב הונא דאית ליה דחל עליה קדשי בדק הבית קאמר דלחרמי כהנים לא תפסי וכ״ש עולא דאמר דלבדק הבית לא תפיס ק״ו דלחרמים נמי לא תפסי וקשיא לעולא דאמר חרם כל חרם:

מקדישין אותן הקדש עילוי. לשון שומא כמו [ד] מעלין בדמים כלומר שמין כמה כח יש לו בה כדמפרש בערכין (דף כח:) המתפיס עולה לבדק הבית אם נדר נותן את דמיה שהרי אם היה נאבד היה חייב לשלם ואם נדבה נותן לפי טובת הנאה שבה פי׳ ומעי שקיל דבר מועט מישראל חבירו כדי להקריב במשמר בן בתו כהן לשון רש״י [ה] ול״נ דלא מלינו זה הלשון דליתב לבן בתו כהן [ו]וכ״ל גבי [ז]בכור (בכורות דף כז.) לכן נראה לפרש כדתנן בהדיא בערכין (גם זה שם) ואם נדבה אומדין כמה אדם רוצה ליתן בשור זה [ח]לעולה ואע״פ שאינו רשאי פי׳ אע״פ שאינו חייב כמו (חולין דף נד:) אין בעלי אומנין רשאין לעמוד פי׳ חייבין ובערכין (גם זה שם) מפיק הקדש עילוי מדכתיב כל חרם קדש קדשים מלמד שהחרם חל אקדשי קדשים ועל קדשים קלים והקדש עילוי אקדשי מזבח קמי דאי אקדשי בדק הבית אמר בגמרא דקדשי בדק הבית שהקדיש לקדשי מזבח [ט]לחרמי כהנים לא עשה ולא כלום ופירש״י בגמרא דלא שייך טובת הנאה בקדשי בדק הבית ולא נהירא למורי האי טעמא [י] דאמרו מי לא שייך ביה לומר כמה אדם רוצה ליתן לבדק הבית אע״פ שאינו רשאי בקדשי מזבח ונראה למורי דטעמא משום דבקדשי מזבח יש שם הבעלים לפדותן [יא] כשהוממו אבל בקדשי בדק הבית שהקדישן אין לבעלים עליהן יותר משאר אדם [יא] לפיכך אין בידו [יב] להתפיס: **כל** חרם קדש קדשים לה׳. לפוס ריסטא דרב הונא סבר לה כרבנן דפליגי עליה דר׳ יהודה בן בתירא במסכת ערכין פרק המקדיש (דף כח:) דאמר ר׳ יהודה בן בתירא סתם חרמים לבדק הבית שנאמר כל חרם קדש קדשים לה׳ וחכמים אומרים סתם חרמים לכהנים מה ת״ל כל חרם קדש קדשים מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים ולאותו תנא ניחא שפיר דרשא דרב הונא דהא דאמר מלמד שחל על קדשים היינו דווקא חרמים דלה׳ אבל לר׳ יהודה בן בתירא לא שייך למדרש הכי דהא לא מיירי כלל בהתפסה להקדש עילוי. ורמ״ר: **קדשי** בדק הבית שהתפיסן בין לקדשי מזבח בין לחרמי כהנים **לא עשה ולא כלום.** פירש״י דבשלמא קדשי מזבח יש בהן טובת הנאה כדמפרש במתניתין אבל בקדשי בדק הבית מה טובת הנאה יש בהן:

חרמי כהנים שהתפיסן בו׳. פירש״י דאין לו בהן טובת הנאה שצריך הוא [יג] ליתנו לכהן [בע״כ] שבאותו משמר [יד] ואפילו למאן דלא מקיק מטלטלין לקרקעות ה״מ מקדיש עב״ל ואומר מורי דהך מילתא דמקיק מטלטלין לקרקעות בערכין בפרק המקדיש (דף כח.) אמר רב חסדא המחרים מטלטלין נותנן לכל כהן שירצה שנאמר כל חרם בישראל לך יהיה החרים שדותיו נותנן לכהן שבאותו משמר ופריך וליקום מטלטלין לקרקעות ומשני ולאו תנאי היא דאיכא דמקיק ואיכא דלא מקיק ומה שפירש אפילו למאן דלא מקיק ה״מ במקדשים לא הכין רבי לשונו אלא נראה [טו] לפרש למורי [יז](שי׳) בדהיה כהן והכא אתיא [יח]כמאן דלא מקיק: **והאמר** עולא המתפים עולה לב״ה אין בה אלא עיכוב גזברין. פירש״י שאינה קריבה עד שיבואו גזברין לעמוד על גבה כדאמר התם [טו] היאך קרבנו של אדם קרב ואינו עומד ע״ג אבל [יח] שום דמים לא [יז]זיהיה לב״ה וכ״ש לחרמי כהנים דהא אפילו רב הונא דפליג אחרמי כהנים מודה בב״ה ומשני מדרבנן כלומר הך בריתא דלעיל דשייריה לקדשי מזבח לומר דחייל עליה [טז] בקדשי עילוי מדרבנן הוא דחייל דמדאורייתא ליכא אלא עיכוב גזברין ועולא נמי כי תירצה מדרבנן תירצה וקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר קרא לרבות חרמים למעילה כדכתיב בהו לה׳ עד כאן לשונו וקשיא טובא דאם כן תיקשי מתני׳ דלעיל דאמר מקדישין אותן הקדש עילוי ועוד קשה השתא אסיקנא דהוו דרבנן ובערכין (גם זה שם) דלית כל חרם לה׳ מלמד שחל על קדשי קדשים ועל קדשים קלים משמע דהוי עיקר דרשא לכן נראה לפרש דלעולא ודאי חייב ליתן הוא הדמים לבדק הבית דקדשי עילוי וכן בערכין ועולא ה״ק אין בה אלא עיכוב גזברין כלומר אין להקדש בגוף הבהמה אלא

בברייתא הכי. כדמתרצת דקתני בהדיא ומחרימין אותן חרמי כהנים כלומר לכהנים והתניא כו׳: **והא רב הונא קרא קאמר.** דאמר כל חרם קדש קדשים הוא לה׳ יהא כלומר ולא לכהנים: **אמר עולא.** קרא להכי אתא חרם כל חרם דיכיל למימר חרם מאי כל חרם מלמד שחל חרם על כל קדש וקדש בין על קדשי קדשים דלה׳ הם בין על קדשים קלים לעילוי כדאמרן: **מי אמר עולא הכי.** דחל עלייהו חרם על קדשי המזבח: **והאמר עולא המתפים עולה לעילוי דבדק הבית אין בה אלא עיכוב גזבר בלבד.** כלומר אם אינה צריכה לא חל עליה כלום ואינה צריכה לא שום פדייה ולא שום המתנה אלא עיכוב גזבר בלבד כלומר לאלתר כשיבא הגזבר של הקדש יתן רשות לשוחטה וישחטנה לשם עולה מיד בלא פדייה. וכיון דקדושת בדק הבית לא חל עליה כ״ש דחרם נמי לא חל עליה דהא רב הונא דאית ליה דחל עליה קדשי בדק הבית קאמר דלחרמי כהנים לא תפסי וכ״ש עולא דאמר דלבדק הבית לא תפיס ק״ו דלחרמים נמי לא תפסי וקשיא לעולא דאמר חרם כל חרם:

שיטה מקובצת

תוס׳ ד״ה מקדישין אותן וכו׳ בן בתו כהן לשון רש״י. מה שהזכיר גבי עולה טובת הנאה דבן בתו לא דק דודאי התם מפרש הספר גבי בכור שהבשר שלו כשנותנו לו הלכך הוי טובת הנאה חשובה אבל בעולה שאין לכהן אלא העור לא חשיבה הך טובת הנאה ובערכין מפורש טובת הנאה אחרת גבי עולה: **תוס׳ ד״ה שהתפיסן וכו׳ מה טובת הנאה יש בהן.** ולא נהירא דודאי כל מה שפירשנו במשנה שייך כמו כן בקדשי בדה״ב דאם אמר עלי חייב באחריותו ואם לא אמר עלי שייך לומר אומדין כו׳ אלא טעמא אחרינא איכא משום דקדשי מזבח תמיד שם כו׳:

מסורת הש״ס

[א] [בכורות נג:], [ב] [בכורות יד:], [ג] [ע׳ מ״ר קהלת פ״ז, ב.], [ד] [חולין קלד:], [ה] [נ״ב בכורות דף נג ע״ב. ש״מן], [ו] [ע׳ יומא פח. (ג׳ קס״ו)], [ז] [תענית כו.],

תורה אור השלם

1. אַךְ כָּל חֵרֶם אֲשֶׁר יַחֲרֹם אִישׁ לַיְיָ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֶרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיְיָ׃ ויקרא כז כח

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אמר לך רב הונא הא דשיירה: (ב) שם תנן מקדיש אותן הקדש עילוי ומחרימין אותן מאי לאו: (ג) רש״י ד״ה יפדו וכו׳ והערכה כמפורש בעמא בגמרא הס״ד ואח״כ ל״ל ד״ה לא עשה וכו׳ לבהנים וחרמי כהנים היינו סתם:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ הכוח. ל״ג: [ב] ליהוי. ל״ל הוא: [ג] רש״י ד״ה אמר עולא כו׳. והוא דחוק. וי״ל דלכאורה קשה על רב הונא הא מתני׳ דערכין (דף כח) דרבי נאמי קרא לחיפך דחל אקדשים וי״ל דהכי דרש ר״ה דאמי קרא אמי אבל דחרמים חל אקדשי מזבח כדקאמר ממתני׳ דשם וקאמר דוקא חרמים לה׳ הוא אבל חרמי כהנים לא ואמי עולא ואמר כל חרם משמע כל החרמים אף חרמי כהנים (וכ״ל כ״ז מד׳ הנוס׳) וכל״ל דק״ק דלה׳ הוא:

מוסף רש״י

מקדושה לקדושה. שאין קדושה מזבח חלה על קדושת בדק הבית ואע״ג דקדושת מזבח חמורה, ולא קדושת בדק הבית על קדושת מזבח, שיהא חייב ליתן דמיהן לבדק הבית (בכורות נג:). ומקדישין אותן. קדשי מזבח לקדשי בדק הבית, הקדש עילוי. עובדא הנאה שיש לו מקדושת מזבח יכול ליתן לבדק הבית חו״ה טובת הנאה דיכול ליטול מלגו מישראל אחר על מנת שיתננה לכן בתו כהן שיקריבנה, כדאמרינן בפרק עד כמה (בכורות כז.) עילוי הייט שמעלה בדמים אותו שיעור טובת הנאה ונותן לגזבר (שם נג:). ומחרימין אותן. בקדשי מזבח מחרימין ויתן לכהן כפי טובת הנאה שיש לו בהן, אבל אחלוקי מזבח לא מיילא שום קדושה אחריתי (שם).

רבינו גרשום

אין משנין אותן מקדושה לקדושה. ולא אפי׳ מקדושה קלה לקדושה חמורה כגון שלמים לעולה: **ומקדישין אותן.** פירוש לקדשי מזבח: **הקדש עילוי.** לשם קדשי בדה״ב ואותו עילוי נותן לבד״ה ומהו עילוי כדאמרינן בערכין בפרק המקדיש שדהו (כח:) אם נדר שאמר שור זה עלי לעולה שחייב באחריותו כיון דלא סגי דלא מקריב ליה דחייב באחריותו נותן את דמיו לבדק הבית הואיל והקדישו הקדש עילוי לבדק הבית ואם נדבה היא אותו קדשי מזבח שהקדיש לעילוי כיון דנדבה דלא אמר עלי אלא הרי זו עולה דלא חייב באחריותה אינו נותן לבדק הבית אלא דמי טובת הנאתה ומה הוא טובתה (אומרין במה) אומדים כמה אדם כהן (אחד) אחר שאינו ממשמר העובד באותו זמן רוצה ליתן לבעלים של השור בשור זה שימתין לו עד זמן משמרתו ויתנהו לו להעלותו עולה כדי שיוכה בעורו ראשי זה כהן להעלותו אלא בזמן משמרתו וכמה שאותו כהן רוצה ליתן לו כן הוא יתן לבדק הבית והיינו עילוי: **ומחרימין אותן.** קדשי מזבח אם נדר הם נותן את דמיהן לכהנים ואם נדבה נותן את טובתו כדאמרן: **קדשי מזבח.** שהתפיסן לחרמי כהנים. שאמר יהו חרם: **לא אמר כלום.** ואינו נותן לכהנים לא דמיהן ולא טובתן: **דאמר קרא כל חרם קדש קדשים הוא לה׳.** דמשמע דכל חרם דמן קדשי מזבח אתי אם החרימו לה׳ יהא ולא לכהנים משום דאין יכול להתפיסן דאינן שלו הילכך לא עשה כלום: וקא דייק מדוקיא דבריתא **הא קדשי מזבח שהתפיס לחרמי כהנים.** תפסין לעילוי (לא) תפסי כדאמינא ונותנן לכהנים תיובתא דרב הונא: **אמר לך רב הונא כי שיירא לדוקיא.** דלא תנא בברייתא **אחרא דוקיא שיירה.** הא קדשי מזבח שהתפיס לעילוי לקדשי בדק הבית נתפסין אבל לא דייק כדאמרת לחרמי כהנים דלחרמי כהנים

עין משפט נר מצוה

יד א מיי׳ פ״ד מהלכות תמורה הלכה יא:

טו ב מיי׳ פ״ו מהל׳ ערכין הלכה יא יב יג יד:

יז ג מיי׳ פ״ה מה׳ שס הלכה יב:

יח ד ה מיי׳ שם פ״ו הלכה ח:

יט ו מיי׳ שם הלכה י:

שינויי נוסחאות

[א] חרם דמן קדש קדשים קאתי לה׳ יהא מימיני (ש״ס) [ב] ומקדישין אותן הקדש עילוי ומחרימין אותן מאי לאו הקדש עילוי לקדשי בדה״ב ומחרימין אותן לחרמי כהנים לא (ש״ס) [ג] בבריית׳ מקדישין אותן הקדש (ש״ס) [ד] תניא בהדיא קדשי מזבח שהתפיסן לחרמי כהנים (ש״ס) [ה] הכהן ואת הבהמה יקריב לגדלו (צ״ק) [ו] נדבה אותה בהמה שהחרים כגון דאמר הרי זו לאם (ש״ס) [ז] ומתו דקתני הכא כגון (ש״ס) [ח] חרמי מטלטלין (צ״ק) [ט] קרקעות. ס״א דכתיב בקרקעות כי אחוזת עולם להם מלמד שאין הכהנים מחרימין. כך מצאתי בכת״י כ״י מוגה ואין צריך להגהה זו כלל וגם לא הגיהא (ש״ס) [י] כי שיירה לקדשי (ש״ס) [יא] עילוי הקדש לה׳ קרינא ביה אבל (ש״ס) [יב] קדושות וקדשי מזבח יכול להתפיס לבדה״ב להקדש עילוי ולהכי שיירא הס״ל (ש״ס) [יג] העילוי הס״ל ומה״ל אידי ואידי הני תרי לישני דקתני מתניתין מיירי במתפיס קדשי מזבח לקדשי בדה״ב הס״ל (ש״ס) [יד] חרם קדש קדשים כל״ל (יעב״ץ) [טו] וכתיב כל חרם כל״ל (דבנ״ח) [טז] כ״ל גבי דבר הנאכל כמו גבי בכור נראה. (צ״ק) [יז] ל״ל תרומה, [ע׳ ערכין כח: (מרא״ש)] [יח] להעלותו לעולה ל״ק, [יט] מזבח או לחרמי (ש״ס) [כ] טעמא. ס״א דלמה לא שייך לומר אם אמר הרי עלי מנה אי בהמה לבדה״ב אפילו חייב באחריותו כמו בקדשי מזבח וכן אפילו לא קבל אחריותו אמו (ש״ס) [כא] אדם דכל אדם יכול לפדותן לפיכך (ש״ס) [כב] להתפיסן כל״ל (יעב״ץ) [כג] ליתנו בעל כרחו לכהן שבאותו משמר (ש״ס) [כד] אינו בדה״ר שלפניו ועיין רש״ק, [כה] אלא נראה לפרש למורי שיש בהדיה וכו׳ (ש״ס) [כו] שיש ביד כהן ל״ק וש״ס, [כז] אפילו כמאן (רש״ק וצ״ק) [כח] שום דמים לא יהיב (ש״ס) [כט] ל״ל יהיב (צ״ק) [ל] דחייל עליה בקדשי עילו כל״ל (יעב״ץ)

רבינו גרשום (המשך)

לא תפסי כדאמינא: אי הכי כיון דלא תפסי לחרמי כהנים **ניתנייה** בפירוש בברייתא **נבי הנך.** דתני הנך: **דאית ביה תרתי קתני.** כגון בין לקדשי מזבח בין לקדשי בדק הבית לא עשה כלום אבל הא קדשי מזבח שהתפיסן לחרמי כהנים דליתה בתרתי לא קתני דלחרמי כהנים לא תפסי הא לקדשי בדק הבית תפסי הלכך לא קתני לה בברייתא: **ל״א** דניתנהו בתרתי קתני והיינו הך: **מאי לאו הקדש עילוי לשם קדשי בדק הבית.** ויהיב עילויין לבדק הבית ומחרימין אותן ויהיב עילויין לחרמי כהנים: **לא אידי ואידי.** ומחרימין אותן נמי לצורך בדק הבית קאמר: וקאמר לן **דלא שנא כי מפיק להו קדשי מזבח בלשון הקדש.** דקאמר יהו מוקדשין קדושת עילו לבדק הבית ול״ש כי מפיק להו בלשון אחר מדקאמר יהה חרם לבדק הבית תפסו בדק הבית חרם לבדק הבית תפסו לבדק הבית לעילוי: **והא לא תני**